

national security issue. About it we are constantly convinced on the example of existence of the modern independent Ukrainian state.

Key words: *state, nation, law, political relations, A. Bochkovsky, V. Starosolsky, S. Dnistriansky.*

DOI: 10.33663/0869-2491-2019-30-473-483

УДК 340.136

К.О. ДЕЙНЕКА,
аспірант Інституту держави і права
імені В.М. Корецького НАН України

ПРИНЦИПИ КОДИФІКАЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ: СУТНІСТЬ, ПРИРОДА, ПРИЗНАЧЕННЯ

У статті досліджуються основні принципи кодифікаційної техніки, їх сутність, природа та призначення. На основі проведеного аналізу запропоновано власне визначення «принципів кодифікаційної техніки». Зроблено акцент на принципах, які визначають технічні вимоги до побудови кодифікаційних актів.

Ключові слова: *кодифікаційна техніка, законодавча техніка, принципи, кодифікація, принципи кодифікації.*

Дейнека К.О. Принципы кодификационной техники: сущность, природа, назначение

В статье исследуются основные принципы кодификационной техники, их сущность, природа и назначение. На основе проведенного анализа предложено собственное определение «принципов кодификационной техники». Сделан акцент на принципах, которые определяют технические требования к построению кодификационных актов.

Ключевые слова: *кодификационная техника, законодательная техника, принципы, кодификация, принципы кодификации.*

Deineka K.O. The principles of codification technique: the essence, nature, purpose

The article deals with the main principles of codification technique, their essence, nature and purpose. On the basis of the analysis the author provides own definition of “principles of codification technique”. The emphasis is placed on the principles that define the technical requirements for the construction of codification acts.

Key words: *codification technique, legislative technique, principles, codification, principles of codification.*

Реалізація конституційного принципу верховенства права в Україні, необхідність подальшої демократизації українського суспільства, формування правової державності та розбудови громадянського суспільства вимагають від національної науки теорії держави і права нового осмислення змісту та сутності ключових принципів права як такого та принципів кодифікаційної техніки зокрема ¹. Вітчизняне правознавство визнає необхідність існування закону, правового за своїм змістом та сутністю.

Сучасне розуміння права передбачає визнання людини найвищою соціальною цінністю, а забезпечення та реалізацію невід'ємних прав і свобод людини і громадянина – головною метою діяльності державної влади, яка реалізує свою компетенцію тільки в межах Конституції та законів України. Не викликає заперечень також необхідність верховенства закону в системі нормативно-правових актів. Але при цьому ні створення правового законодавства, ні реалізація верховенства правового закону неможливі без визначення в правовій доктрині сутності та змісту кодифікаційної техніки.

На даному етапі розвитку України питання принципів кодифікаційної техніки набуває особливої актуальності у зв'язку з глибокими політичними та соціально-економічними перетвореннями, принциповим оновленням законодавства та приведенням державного механізму забезпечення та реалізації прав і свобод людини і громадянина відповідно до стандартів Європейського Союзу. На сьогодні Україні життєво необхідно розробити якісно нову стратегію розвитку вітчизняного законодавства, в основі якої повинні лежати чіткі принципи кодифікаційної техніки, які лежатимуть в основі кодифікації та будуть засобом забезпечення єдності кодифікації.

Сутність, природу та призначення принципів кодифікаційної техніки тією чи іншою мірою досліджували такі відомі вчені, як Ю.О. Волошин, Є.А. Гельман, В.К. Гришук, А.М. Колодій, В.В. Костицький, Д.М. Михайлович, О.В. Міцкевич, Н.М. Оніщенко, Н.М. Пархоменко, О.В. Петришин, Є.В. Погорелов, І.М. Погрібний, В.А. Рібаков, О.Я. Рогащ, О.Ф. Скакун, Ю.С. Шемшученко, В.С. Шилінгов, О.І. Ющик та ін.

Незважаючи на наявність у правовій доктрині великої кількості досліджень, на жаль, не можна говорити про єдність наукових поглядів хоча б з принципових положень щодо сутності принципів кодифікаційної техніки в правовій системі України. Тривала дискусія вчених та юристів-практиків, яка триває і донині, свідчить про складність та багатофакторність кодифікації.

Так, А. Брінцов під «принципами кодифікації» пропонує розуміти основні, базисні ідеї і переконання, що створюють засади для досягнення всього кодифікаційного процесу, зумовлюють конкретне спрямування вектора його реалізації та мають вияв у безпосередніх сутнісно-якісних показниках результату кодифікаційної діяльності – кодифікованому нормативно-правовому акті².

Проблематика змісту принципів кодифікаційної техніки безпосередньо пов'язана із розумінням співвідношення понять кодифікаційної та законодавчої видів техніки. В.І. Риндюк, розглядаючи питання видів законодавчої техніки, ґрунтуючись на філософському поділі на загальне та особливе та з огляду на класифікацію законодавчих актів, формулюючи систему законодавчої техніки, вважає, що її необхідно поділяти на загальну законодавчу техніку і так звану «спеціальну законодавчу техніку». Загальна законодавча техніка, за її словами, – це мовні та логічні прийоми, методи, юридичні процедури, які використовуються при виробленні всіх видів законодавчих актів, а всі видові особливості вироблення того чи іншого виду законодавчого акта об'єднуються загальним поняттям «спеціальна законодавча техніка». У рамках спеціальної техніки автор пропонує розглядати такі підвиди законодавчої техніки, як техніка вироблення конституційних законів, техніка внесення змін до законодавчих актів, техніка, кодифікаційна техніка, а також особливості застосування

законодавчої техніки щодо окремих видів законів (основ законодавства, законів про ратифікацію і денонсацію міжнародного договору, закону про Державний бюджет України тощо).

Таким чином, при створенні кодифікованих актів застосовуються загальні та спеціальні юридико-технічні вимоги. Загальні вимоги є універсальними вимогами, які застосовуються у невизначеній кількості ситуацій, а спеціальні стосуються особливих ситуацій, що у нашому випадку означає – ситуації створення кодифікованого акта. Отже, якщо обмежуватись сферою законотворення, ми погоджуємося із подібним поділом та на його основі вважаємо за доцільне виділяти загальні та спеціальні вимоги кодифікаційної техніки, де загальними вимогами кодифікаційної техніки є загальні вимоги законодавчої техніки, а спеціальними вимогами кодифікаційної техніки є особливі вимоги законодавчої техніки, що застосовуються у процесі створення кодифікованого акту.

Органічним продовженням окресленої вище концепції є класифікація принципів кодифікаційної техніки, запропонована Є.А. Гетьманом, який схильний виокремлювати загальні й спеціальні принципи кодифікаційної діяльності. До загальних принципів вчений відносить такі, як верховенство права, законність, демократизм, гуманізм, науковість, професіоналізм, ефективність здійснення кодифікації, об'єктивність, гармонізація вітчизняного законодавства до законодавства Європейського Союзу, гласність, справедливість. Серед спеціальних принципів автор виділяє техніко-юридичну досконалість кодифікаційних актів, повноту, цільове спрямування, системну погодженість³.

Є.В. Погорелов обрав дещо іншу методологію класифікації принципів кодифікаційної техніки і не виокремлює загальні та спеціальні принципи. Вчений пропонує виділяти такі основні принципи кодифікаційної діяльності: плановість, системність і систематичність проведення кодифікаційних робіт; наукову обґрунтованість кодифікованих актів; забезпечення верховенства права й закону; врахування системно-структурних властивостей об'єктивного юридичного права та законодавства; техніко-юридичну досконалість кодифікаційних актів; наближення кодифікаційної діяльності в Україні до «європейських стандартів», зумовлених особливостями континентальної правової системи⁴.

О.Я. Рогач у своїй дисертації виокремлює такі принципи кодифікації законодавства⁵:

1) принцип наукової обґрунтованості: розробка та прийняття кодифікаційних актів як результат кодифікації на сучасному етапі має відбуватися на високому науковому рівні із застосуванням наукової, лінгвістичної, психологічної експертизи всіх проектів кодифікаційних актів, із залученням до розробки й проведення кодифікації провідних учених і наукових установ країни, юристів-практиків;

2) принцип законності: безумовно, процес створення кодифікованого акта має здійснюватись виключно в порядку, визначеному законом, що передбачає, по-перше, його здійснення уповноваженими компетентними органами, по-друге, відповідність новоствореного кодексу конституції та іншим законам України;

3) принцип планування нормотворчості: даний принцип тісно пов'язаний із принципом наукової обґрунтованості. У юридичній літературі зазначається, що поняття «планування» може вживатися в кількох значеннях: а) у зв'язку з підготовкою конкретного нормативного акта; б) щодо правотворчих заходів,

пов'язаних із поточною діяльністю уряду по реалізації планів суспільно-економічного розвитку; в) у розумінні впорядкування певної галузі права; г) щодо підготовки комплексного плану правотворчої діяльності на більш тривалий термін;

4) принцип наступності передбачає використання в процесі проведення робіт із кодифікації законодавства досвіду й результатів попередніх кодифікацій, використання тих чи інших прийомів кодифікаційної техніки, збереження виправданих практикою форм кодифікаційних актів тощо;

5) принцип публічного обговорення й участі в обговоренні представників громадськості, трудових колективів, окремих громадян;

6) принцип виваженого, старанного підходу до підготовки проектів кодифікаційних актів: рішення мають прийматись виважено, без політичних амбіцій, невинного поспіху, без надмірного затягування, вони повинні бути спрямовані на задоволення потреб суспільства, а не чийось приватних інтересів.

Тож аналіз дає змогу дійти висновку, що концептуально всі принципи кодифікаційної техніки можна поділити на два блоки: 1) основоположні принципи права, які повинні лежати в основі нормативних актів, які формалізують правові норми (принципи верховенства права, гуманізму, справедливості, рівності, законності тощо); 2) технічні вимоги до побудови кодифікаційних актів, які повинні забезпечити якісну побудову тексту нормативних актів, які формалізують правові норми (принципи структури, системи, плановості, мови тощо).

Враховуючи те, що основоположні принципи права є достатньо дослідженими в правовій доктрині, акцент зробимо саме на технічних вимогах до побудови кодифікаційних актів.

Юридико-мовні вимоги кодифікаційної техніки є системою правил, прийомів і засобів, які стосуються особливостей мови при виробленні законодавчих актів. Дану систему, зокрема С.С. Алексеев пропонує називати законодавчою стилістикою та лінгвістикою⁶. На думку В.І. Риндюк, ця частина законодавчої техніки є найбільш дослідженою та найбільш повно викладеною у юридичній літературі⁷.

Зазначені вимоги включаються до вимог законодавчої та кодифікаційної техніки, оскільки будь-який кодекс, статут чи основи законодавства мають документально-текстовий вираз. Як і будь-який текстовий документ, закон створюється у рамках загальних правил граматики та синтаксису. Мова законодавчих актів відповідає усім вимогам, що висувуються до загальнолітературної мови. Однак водночас вона має свої особливості, зумовлені роллю даного акта у житті суспільства: закон встановлює юридичні права та покладає обов'язки, визначає юридичну відповідальність, тобто є засобом владного впливу на людську поведінку. При цьому варто розуміти, що мова є лише засобом у руках законотвора: виключно від її вмiлого використання можна отримати якісний результат. З огляду на це необхідно пильно ставитись при нормативному закріпленні тих чи інших мовних форм у текстах нормативних актів, оскільки мовні помилки можуть спричинити значні проблеми, особливо в умовах українського буквоїдства. Дана система вимог визначає специфіку використання в текстах кодифікованих актів термінології, лексичних одиниць (слів, словосполучень, речень), різних лексичних груп (архаїзмів, історизмів, діалектизмів, жаргонізмів).

мів, іншомовних слів та словосполучень), правових абревіатур і правових символів тощо.

Кодифікований акт повинен бути створений у законодавчому стилі. Офіційно-документальний стиль – це стиль суворих приписів, вимог, наказів, за його допомогою здійснюється взаємодія юридичних та фізичних осіб. Він ризніється від художньо-літературного та повсякденного стилю тим, що не використовує фразеологічні звороти, художні порівняння та інші літературні засоби. Знеособленість викладу полягає у тому, що текст кодексу є вираженням волі держави та державних органів, а не окремих осіб, тому текст не повинен містити особливостей індивідуального стилю письмового висловлювання законотворця. Знеособленість стилю проявляється, зокрема, у повній відмові від займенників чи використанні традиційної структури тексту закону (поділі його на глави, розділи, параграфи, статті, пункти), тобто, як зазначає А.С. Піголкін, законодавчому стилю притаманна лексична та композиційна знеособленість⁸.

Закон не повинен містити емоційного забарвлення, пафосності, декларативності. У цьому проявляється експресивна нейтральність законодавчого стилю. Експресивна нейтральність характеризується рівним, спокійним, «холодним» тоном викладу, який не викликає додаткових асоціацій та зайвих емоцій, не відволікає від суті закону. Законодавцю необхідно відмовитись від використання слів із оціночними суфіксами – збільшувальними, зменшувальними, пейсливими, – метафор, алегорій, ідіоматичних зворотів (наприклад, «відкладати в довгий ящик», «робити з мухи слона» тощо), приказок і крилатих виразів, багатокрапки, знаків питання та оклику. Стандартність, стереотипність та формалізація законодавчого стилю означає, що для вираження однієї і тієї самої думки використовується один і той самий ряд слів або прийомів, що застосовуються в певній послідовності, використовуються стандартні терміни, стереотипні фрази та вислови, сталі мовні конструкції, мовні кліше.

Однією із основних вимог до мови кодифікаційного акта є її цілісність та логічна послідовність викладу. Мові кодифікаційного акта властиві однозначність і раціональність. Нормативна думка законодавця, викладена у кодифікованому акті, який зазвичай вносить суттєві зміни в регулювання суспільних відносин, повинна бути викладена однозначно, послідовно, без будь-яких перекручень та двозначностей. Це досягається за допомогою прийому поєднання абстрактного та казуїстичного викладу нормативних приписів. Казуїстичний прийом забезпечує конкретизацію загальної нормативної формули. Надміру деталізовані казуїстичні положення визначаються видовими, а не родовими ознаками, за їх допомогою важко охопити всю сукупність регульованих відносин. У свою чергу за допомогою абстракції охоплюється весь комплекс суспільних відносин, які мають загальні риси, скорочується та спрощується обсяг нормативного матеріалу, зменшується вірогідність прогалин у правовому регулюванні. Варто знати, що використання абстрактного викладення повинно проводитись в міру, оскільки ненормоване застосування даного прийому може призвести до неоднозначності та розпливчастості формулювань, що негативно вплине на ефективність застосування права.

Суттєвою вимогою до мови кодифікаційного акта є її ясність і простота викладу. Виключно якщо дотримано дану загальну вимогу кодифікаційної техніки, вбачається за можливе справедливе використання конституційного припису

про те, що незнання закону не звільняє від відповідальності. У тексті кодифікаційного акта необхідно вживати прості та зрозумілі терміни. Необхідно зважено підходити до використання складних граматичних конструкцій з прислівниковими та дієприслівниковими зворотами, складнопідрядними реченнями. Поряд з тим вимога ясності не передбачає заміну, наприклад, спеціальних термінів загальнозрозумілими словесними виразами, оскільки це призведе до невизначеності та розпливчастості формулювань, до втрати точності вираження думки законодавця⁹.

Поряд із цим необхідно мати на увазі, що не можна, задля вироблення ясного та просторого кодексу, нехтувати його точністю та повнотою.

Загалом варто керуватись таким правилом, що ступінь простоти та ясності кодифікованого акта повинен визначатись залежно від того, на кого він поширюється, яку сферу суспільних відносин він регулює, тобто звертати увагу на суб'єктів використання кодексу та їх рівень освіченості та спеціальні і професійні навички.

Важливою характеристикою законодавчого стилю є точність викладення законодавчого матеріалу. Ця вимога передбачає досягнення повної відповідності між ідеєю, думкою законодавця і вираженням цієї думки в законодавчому акті, що виключає двозначність тлумачення¹⁰. Ступінь точності у кодифікаційному акті має бути набагато більшим, ніж у будь-якому іншому акті. З огляду на це законодавець повинен досконало володіти специфікою суспільних відносин, які він має намір врегулювати та досить ретельно віднайти необхідні формулювання та терміни для оформлення регулятивних тверджень у тексті кодексу. Для того, щоб кодифікаційний акт був максимально точним, необхідно виділити ряд вимог щодо стилю викладу та юридичної термінології:

виклад нормативних приписів у тексті кодифікаційного акта повинен бути логічним та послідовним, змістовно завершеним;

виклад тексту кодифікаційного акта має здійснюватись без використання фразеологічних зворотів, метафор, гіпербол;

речення в акті кодифікаційного характеру повинні мати безособовий, нейтральний характер. Вони не повинні бути адаптованими під конкретну ситуацію, до конкретних юридичних та фізичних осіб;

терміни, що використовуються при викладенні кодифікаційного акта, повинні мати строго визначене значення;

термінологія, яка використовується у кодифікаційних актах, повинна бути обов'язково уніфікована.

Стиль законодавчого акта має характеристику повноти або, іншими словами, вичерпності, цілісності, завершеності викладу, інформативності. Повнота означає, що формулювання положень законодавчого акта має бути таким, щоб не залишати місця невирішеним питанням, які за змістом самого закону мають бути ним охоплені. Т.В. Кашаніна з приводу даної вимоги зазначає, що принцип інформативності полягає у включенні в нормативні акти нормативних приписів, зміст яких дозволяє суб'єктам права з достатньою точністю з'ясува-

ти, якою має бути їх поведінка. Інформація, що міститься в нормативних приписах, може стосуватися: 1) змісту суб'єктивних прав та обов'язків; 2) умов, за яких вони можуть виникнути; 3) санкцій, що передбачені за порушення обов'язків або інтересів інших осіб; 4) надання встановлених пільг; 5) можливі заохочення за добросовісне та якісне виконання обов'язків. Якщо приймається спеціальний закон, що регулює те або інше питання, в ньому повинні опрацьовуватися усі його аспекти¹¹.

Слова та словосполучення є основними одиницями законодавчого тексту. Загальне правило законодавчої техніки передбачає використання у тексті законодавчих актів загальноприйнятих слів і словосполучень, що традиційно використовуються в мові, тобто не є допустимим використання слів рідкісних у використанні, або слів штучно створених. Водночас, залежно від особливостей слів та словосполучень, у юридичній літературі описано прийоми їх використання у текстах законодавчих актів.

Доволі важливим у процесі кодифікації є використання однакової термінології. Доктор юридичних наук О.Я. Рогач і доктор юридичних наук Ю.М. Бисага зазначають, що юридичним термінам притаманні такі риси, як взаємозумовленість, взаємозалежність та системність (узгодженість та єдність). Юридичні терміни не повинні існувати ізольовано, а мають бути тісно пов'язані один із одним. Ці автори виділяють такі групи термінів: загальноживані, загальноживані із строго визначеним у законодавчому порядку значенням, спеціальні юридичні терміни; спеціальні технічні терміни (професіоналізми)¹².

При створенні закону необхідно дотримуватись законів формальної логіки, основними із яких є: закон протиріччя, закон тотожності та закон виключеного третього. Останній закон здебільшого стосується питань правозастосування. Закон протиріччя відображається у твердженні: судження і його заперечення не можуть бути одночасно істинними. Таким чином, законодавець при створенні нормативного акта повинен керуватись виключністю певного положення. Положення, протилежне за змістом або таке, що встановлює інше регулювання, не повинно існувати як у певному нормативному акті, так і в системі актів у сукупності. При створенні кодифікованого акта допускається створення положень, що уточнюють загальні положення, однак уточнюючі положення не повинні обмежувати зміст загальних положень так, щоб вони не мали сфери застосування. Тому законодавцю необхідно уважно ставитись при написанні загальних та спеціальних положень кодифікованого акта. Закон протиріччя стосується виключно тих випадків, коли нормативному регулюванню піддається один предмет у одному і тому ж значенні. На основі закону протиріччя встановлюється правило про те, що при прийнятті нових нормативних актів щодо регулювання певних суспільних відносин необхідно вносити зміни у попередні нормативно-правові акти, положення яких спрямовані на регулювання того ж предмета. Недотримання даного правила спричиняє появу колізій у нормативно-правовому регулюванні.

Суть закону тотожності розкривається так: якщо судження істинне, то воно істинне. Цей закон є основою вимоги однозначності при визначенні змісту понять, термінів, суджень протягом всього тексту нормативного акта або в цілому по всьому законодавству. Він лежить в основі прийому уніфікації законодав-

чого матеріалу. Часто у зв'язку із існуванням галузевих потреб законодавства даний закон не береться до уваги, що є значною проблемою.

Кодекс повинен бути системним та логічно завершеним. Виконання даної вимоги залежить від чіткості у визначенні предмета правового регулювання. Вимога завершеності проявляє себе у правилі про те, що нормативний акт повинен містити юридичну норму повністю, або, у разі невикладення норми цілком, містити посилання на акти, де міститься завершення частково викладеної норми. Зміст норми повинен бути зрозумілим зі змісту акта чи комплексу актів, у яких дана норма викладена.

Вимога системності означає, що норми при поєднанні у тексті нормативного акта повинні створити замкнуту систему і не суперечити одна одній та бути частиною єдиного цілого. Для забезпечення системності використовують прийом нормативної побудови. Суть даного прийому зводиться до того, що кожна норма права втілюється, по можливості, у окремій статті нормативного акта. Традиційно вважається, що звичайна норма права складається із гіпотези, диспозиції та санкції, де гіпотеза – це посилання на конкретні життєві обставини, за настання яких діє диспозиція; диспозиція – це правило, що регулює поведінку суб'єкта-адресата норми; санкція – це вираження відповідальності за недотримання вимог диспозиції. Санкції статті часто знаходяться у статтях інших нормативних актів, тому фактично не завжди вся норма повністю міститься у одній статті. Поряд із тим варто відмітити, що не завжди це доцільно, а іноді навіть заважає ясності нормативного регулювання.

Формулюючи диспозиції юридичних норм, необхідно дотримуватись правила, що праву суб'єкта завжди повинен відповідати юридичний обов'язок, оскільки права є похідними від обов'язків. Лише за наявності виконання обов'язків у суб'єктів можуть виникнути права: виключно при виконанні обов'язку зі сплати податків у розпорядників бюджетних коштів можуть виникнути права по використанню даних коштів.

Висновки. Принципи кодифікаційної техніки – це основоположні правила впорядкування компетентними органами нормативно-правової бази у формі кодифікаційних актів з метою скасування, зміни чинних юридичних норм та встановлення нових, усунення дефектів законодавства (заповнення прогалін у законодавстві, усунення дублювання юридичних норм, суперечностей між ними, зменшення кількості нормативних актів з одного і того ж питання). Кодифікаційна техніка спрямована на докорінну (зовнішню та внутрішню) переробку чинного законодавства шляхом підготовки та прийняття єдиного, стійкого, логічно цілісного та системного нормативного акта (основ законодавства, кодексу, статуту, положення, зводу законів тощо), який у результаті заміщує суттєву частину нормативно-правової регламентації у межах певної галузі права та реалізує функцію галузеутворення.

Проведений аналіз дає можливість дійти висновку, що концептуально всі принципи кодифікаційної техніки можна поділити на два блоки: 1) основоположні принципи права, які повинні лежати не тільки в основі права, й в основі нормативних актів, які формалізують правові норми (принцип верховенства права, гуманізму, справедливості, рівності, законності тощо); 2) технічні вимоги до побудови кодифікаційних актів, які повинні забезпечити якісну побудову

тексту нормативних актів, які формалізують правові норми (принципи структури, системи, плановості, мови тощо).

1. *Онiщенко Н. М.* Змістовно-функціональні характеристики права (витоки, постулати, принципи, функції) // *Правова держава: щорічник наук. праць.* 2010. – Вип. 21. С. 54–55. 2. *Брінцов А.* Принципи кодифікації аграрного законодавства України // *Підприємництво, господарство і право.* 2017. – № 9. С.94. 3. *Гетьман С. А.* Кодифікація законодавства України: поняття, особливості, види: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Харківський нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2010. С. 15. 4. *Погорслов Є. В.* Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Університет внутр. справ. Харків, 2000. С. 6. 5. *Рогач О. Я.* Кодифікаційні акти в системі законодавства України: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / Ужгород, 2003. С. 35–41. 6. *Алексеев С. С.* Общая теория права: в 2 т. Москва : Юрид. лит., 1982. Т. II. С. 284. 7. *Риндюк В.І.* Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика: монографія / відп. ред. О.І. Ющик. Київ : Вид-во «Юрид. думка», 2012. – С. 97. 8. *Пиголкин А. С.* Совершенствование законодательной техники // *Советское государство и право.* 1968. № 1. С. 32–33. 9. Там само. С. 21. 10. Там само. С. 22. 11. *Кашанина Т.В.* Юридическая техника: учебник. 2-е изд., пересмотр. Москва : Норма: ИНФРА-М, 2011. С. 254–256. 12. *Рогач О.Я.* Цит. праця. С. 99.

References:

1. *Alekseev S.S.* Obshhaja teoryja prava: V 2 t. – M.: Jurydycheskaja lyteratura, 1982. – Т. II. – 360 s. 2. *Brincov A.* Prynцыпу kodyfikacii 'agrarnogo zakonodavstva Ukrai'ny // *Pidpryjemnyctvo, gospodarstvo i pravo.* – №9. – 2017. S. 93–98. 3. *Vergeles D. Je.* Osnovopolozhni prынцыпу kodyfikacii' zakonodavstva / D. Je. Vergeles // *Al'manah prava.* – 2012. – Vyp. 3. – S. 127–130. 4. *Get'man Je.A.* Kodyfikacija zakonodavstva Ukrai'ny: ponjatija, osoblyvosti, vydy: avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.01 / Je.A. Get'man; Harkivs'kyj nac. un-t vnutr. sprav. – X., 2010. – 20 s. 5. *Kashanyna T.V.* Jurydycheskaja tehnyka: Uchebnyk. – 2-e izd., peresmotr. – M.: Norma: YNFRA–M, 2011. – 495 s. 6. *Onishhenko N.M.* Zmislovno-funkcional'ni harakterystyky prava (vytoky, postulaty, prынцыпу, funkcii') // *Pravo-va derzhava: Shhorichnyk naukovyh prac'.* – 2010. – Vyp. 21. – s. 53–58. 7. *Pygolkyn A.S.* Sovershenstvovanye zakonodatel'noj tehnyky // *Sovetskoe gosudarstvo y pravo,* 1968. – №1 – s. 50–57. 8. *Pogorjelov Je.V.* Kodyfikacijna dijtal'nist' v pravovij systemi Ukrai'ny (zagal'no-teoretychnyj aspekt): avtoref. dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.01 «Teorija ta istorija derzhavy i prava; istorija politychnyh i pravovyh uchen'» / Je.V. Pogorjelov ; Universtyet vnutr. sprav.–H., 2000. – 18 s. 9. *Ryndjuk V.I.* Problemy zakonodavchoi' tehnyky v Ukrai'ni: teorija ta praktyka: Monografija / Vidp. red. Jushhyk O.I. – K.: Vyd-vo «Jurydychna dumka», 2012. – 272 s. 10. *Rogach O.Ja.* Kodyfikacijni akty v systemi zakonodavstva Ukrai'ny: dys. ... kand. juryd. nauk: spec. 12.00.01 / O.Ja. Rogach. – Uzhgorod, 2003. – 168 s.

Deineka K.O. The principles of codification technique: the essence, nature, purpose

The article deals with the main principles of codification technique, their essence, nature and purpose. On the basis of the analysis the author provides own definition of “principles of codification technique”. The emphasis is placed on the principles that define the technical requirements for the construction of codification acts.

The author proves that principles of codification by its nature means the basic rules for the regulation by the competent authorities of the regulatory framework in the form of codification acts with a view to cancelling, changing the existing legal norms and establishing new, eliminating defects in the legislation (filling gaps in legislation, eliminating duplication of legal norms, contradictions, reducing the number normative acts on the same issue).

The codification technique is aimed at radical (external and internal) processing of the current legislation by preparing and adopting a single, stable, logically integral and systemic normative act (the basis of legislation, code, statute, provisions, a set of laws, etc.), which as a result replaces the essential part of the normative-legal regulation within a certain branch of law and implements the function of branch formation.

The analysis makes it possible to conclude that conceptually all the principles of codification technique can be divided into two blocks:

1) the fundamental principles of law, which shall be based not only on the basis of law, but also on the basis of normative acts that formalize legal norms (the principle of the rule of law, humanism, justice, equality, legality, etc.);

2) technical requirements for the construction of codification acts, which should ensure the qualitative construction of the text of normative acts that formalize the legal norms (principles of structure, system, planning, language, etc.).

Key words: *codification technique, legislative technique, principles, codification, principles of codification.*

DOI: 10.33663/0869-2491-2019-30-483-492

УДК 340.132.64

Р.Д. ЛЯШЕНКО,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри Житомирського
національного агроєкологічного університету

КАЗУАЛЬНЕ СУДОВЕ ТЛУМАЧЕННЯ: ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ

У статті досліджено проблему сутності і змісту казуального судового тлумачення, його характерні ознаки та принципи. Метою казуального судового тлумачення є правильне розуміння змісту норм права, а завданням – індивідуалізація правових приписів. Акти казуального судового тлумачення є «зразками» для нижчих судових інстанцій з огляду на те, що вони завжди орієнтуються на практику тлумачення та слідує їй.

Ключові слова: *казуальне судове тлумачення, принципи тлумачення, акти казуального судового тлумачення.*

Ляшенко Р. Д. Казуальное судебное толкование: понятие и принципы.

В статье исследована проблема сущности и содержания казуального судебного толкования, его характерные признаки и принципы. Целью казуального судебного толкования является правильное понимание содержания норм права, а задачей – индивидуализация правовых предписаний. Акты казуального судебного толкования являются «образцами» для нижестоящих судов, учитывая то, что они всегда ориентируются на практику толкования.

Ключевые слова: *казуальное судебное толкование, принципы толкования, акты казуального судебного толкования.*

Liashenko R.D. Casual judicial interpretation: concept and principles.

The article examines the problem of the essence and content of casual judicial interpretation, its characteristic features and principles. The goal of a casual court interpretation is the correct understanding of the content of the norms of law, and the task is to individualize legal